

Pich-i-ponades

El senyor Joan Pich i Pon, que fou alcalde de la ciutat de Barcelona, era cèlebre pels seus errors de lèxic (no per la incorrecció del seu llenguatge, que això és una cosa tan general que no fa cèlebre ningú), anomenats "pich-i-ponades". La premsa satírica de la seva època els recollia i els divulgava amb fruïció, i és ben probable que alguns dels que hom li atribuïa siguin apòcrifs i tot. Sembla, però, que és ben autèntic aquell que va consistir a dir que les escoles havien de tenir llum genital. I ho és, sens dubte, un dels més divulgats; el senyor Pich i Pon deia que el seu programa, com a polític i governant, eren les tres emes: "ministració, ministració i ministració".

Tothom convindrà que és desitjable que una persona que exerceix un càrrec com el d'alcalde de la ciutat de Barcelona sigui prou culte per a conèixer bé la forma de la paraula *administració*, al capdavant avui força usual, i no reduir-la, suprimint-ne el prefix, per molt llatí que sigui, a *ministració*, com si es tractés d'un derivat directe de *ministre* (mot amb el qual, certament, s'emparenta). Però, ben mirat, aquesta reducció de les formes cultes o llatinitzants és una tendència pròpia i natural del llenguatge popular. De fet, en una elocució espontània, exempta de la influència de la llengua culta o escrita, es diu *aministració*, amb l'assimilació de la *d* per la *m* (com en italià), i de *laministració* no costa gaire de passar a *la ministració*. En el llenguatge popular aquestes reduccions no són infreqüents —per exemple, *la solució* per *l'absolució*—, i si les sorprenem en boca de gent senzilla no han d'ésser mai objecte d'irrisió. Ara; si es tracta realment de termes cultes, que han penetrat en la llengua a través de la seva expressió escrita, que tenen una forma ben fixada i establerta, no hi ha cap raó, contra el que algú voldria, perquè acceptem les deformacions o simplificacions que hi opera l'elocució popular, talment com si es tractés de mots hereditaris. Fabra ja va combatre les alteracions que molts volien introduir en els llatinismes adquirits per la llengua d'ençà que fou objecte de conreu literari i encara hi ha qui, de tant en tant, sembla abonar-les. Però si es tracta d'alteracions tan arrelades i usuals, el Diccionari tampoc no ha deixat de recollir-les, com en el cas de *medicina*, *fesomia* i *migranya*, al costat, és clar, de *medicina*, *fisonomia* i *hemicrània*.